

SVOBODNA SLOVENIJA

AÑO (LETO) XXIII. (17)

No. (štév.) 5

ESLOVENIA LIBRE

BUENOS AIRES

30. januarja 1964

Grožnja jugoslovanskih komunistov kat. škofom

V zadnji številki Sv. Slovenije smo poročali, da so komunistični režimi v Sovjetski zvezi, na Poljskem, v Vzhodni Nemčiji in na Madžarskem za razkristjanjanje ljudi povečali kampanjo proti veri. Povedali smo, da je ta akcija načrtna, sestavni del komunističnega sistema. Jugoslavije v zvezi z omenjenimi državami nismo navajali. Ne zato, ker bi bilo v njej drugače in bi posamezne vere uživale večjo svobodo kot po drugih državah, ampak zato, da v posebnem članku pokažemo, da komunistični oblastniki v Jugoslaviji ne samo da nič ne zaostajajo v zatiranju in oviranju dela kat. Cerkve in njenih služb, ampak jih v premetenosti svojega zadržanja in postopanja celo prekašajo.

Poglejmo! Svoj odnos do vere je komunistična oblast doma uredila z ustavo, ki določa, da uživajo državljani svobodo glede izpovedovanja vere in vesti. Z zakonom o pravnem položaju ver so bila omenjena ustavna določila še bolj konkretizirana. Kako je izgledala ta svoboda v praksi, se še dobro spominjamo. Še danes se ob misli na strahoten zločin, ki ga je zagrešila nahujskana komunistična drhal nad nedavno umrlim nadškofom Antonom Vovkom na novomeški železniški postaji, ko ga je polila z bencinom in zažgala, zgrozimo in se vprašujemo, kako je bilo sploh mogoče, da se je sredi kulturnega sveta zgodilo to nezaslišano barbarstvo.

Z leti, ko je komunizem z nasilji in ustrahovanjem utrdil svojo oblast nad narodom, in ko so se začele grmaditi napake njegovega lastnega sistema na političnem, gospodarskem in vzgojnem področju, je ljudem začel kazati milejši obraz. Spremenil je taktiko in ublažil postopanje oblasti z ljudmi. Tako kat. Cerkve ni več preganjal tako očitno kot poprej. Toda ostalo je še vedno brez števila načinov za oviranje njene dela, kajti komunisti niti za trohico niso odstopili od svojega protiverskega programa. Zlasti kar se tiče katoliškega tiska in vzgoje mladine so ostali dosledno nepopustljivi. Namesto visoko razvitega katoliškega in verskega tiska, ki smo ga imeli pred II. svetovno vojno v Sloveniji, sme za poldrugi milijon Slovencev v domovini izhajati samo en edini verski list Družina, med tem, ko je vsa Slovenija naravnost poplavljen s komunističnim tiskom in literaturo. Med tem, ko smo imeli pred nastopom komunistične diktature v Sloveniji v vsaki fari, v vsaki občini živahno delujoče kulturne, izobraževalne in vzgojne organizacije ter mladinskih društev, pod komunisti ne sme delovati niti ena. Knjižnice, ki smo jih imeli po vsej Sloveniji, so bile naš ponos. Pod komunisti sedaj ni niti ene, nad katero sedanji oblastniki ne bi imeli nadzorstva, ker se boje, da bi ljudje prihajali do takih knjig, katerih vsebina bi utegnila biti nevarna sedanjemu vladajočemu političnemu, gospodarskemu in družbenemu sistemu.

Komunistična oblast še naprej načrtno vzgaja slovensko mladino v protiverskem duhu in v sovraštvu do kat. Cerkve in njenih predstojnikov. Še vedno je v veljavi, da komunistični veljak, ali oseba, ki je na vplivnejšem položaju, ne sme zahajati v cerkev, se ne sme cerkveno poročiti in ne sme dati krstiti svojih otrok. Iz strahu pred izgubo službe se večina takih javno poroča samo civilno, cerkveno pa tajno po drugih krajih, kjer jih nihče ne pozna.

Gornje navedbe strahotno potrjujejo podatki, ki jih je dr. Branko Rozman objavil v svojem članku „Novi odnosi do komunizma“ v februarški številki Duhovnega življenja „iz pisma neke resne, izobražene osebe, ki se je pred nekaj tedni po uradni poti mudila v domovini“. Ta je sedanji položaj kat. Cerkve v domovini označila takole:

„Verskega preganjanja ni več, svobode pa tudi ne. Cerkev je potisnjena v zakrstitje. Zunaj cerkva ni nobenega verskega delovanja. Verskega tiska ni z izjemo Družine, ki pa izhaja menda v 30.000 izvodih naklade in je kontrolirana po komunistih. Verskih in katoliških organizacij ni. Duhovnik v bolnišnici ne sme, razen, če ga bolnik izrecno pokliče in primarij bolnišnice dovolje-

FRANCIJA PRIZNALA KOM. KITAJSKO

Francija je v ponedeljek, 27. t. m. priznala komunistični režim na Kitajskem. Takoj zatem je dobila od Čang-kajške formalni protest proti temu koraku. Toda, zasedaj, so diplomatski odnosi med Francijo in Formozo ostali nedotaknjeni. S tem, da je priznal Peking, Pariz ni prelomil s Formozo ter je bil Čang-kajškov korak samo diplomatski protest, v katerem je označil De Gaullovo dejanje za „neprijateljsko“.

Dvojna politika

De Gaulle se je, kakor kaže, odločil za dvojno politiko napram Kitajcem: priznava Peking kot oblast na celini ter Taipei kot oblast na Formozu. Za Francijo bosta, če ne bo prišlo do preloma, odslej naprej obstajali dve Kitajski.

Čang-kajškova vlada je takoj začela zasedati, da bi določila svoje stališče ter formoski opazovalci napovedujejo, da se bo Čang-kajšek odločil za popolno odpoved diplomatskih odnosov s Parizom. Tako Peking kakor Taipei stalno trdita, da obstaja samo ena Kitajska, ne dve.

Dva stavka

Francija in komunistična Kitajska sta objavili svojo odločitev o vzpostavitvi diplomatskih odnosov z dvema stavkoma. Objava navaja, da bosta obe državi določili svoja veleposlanika v naslednjih treh mesecih. Diplomatski odnosi pa se bodo začeli s poslevedočima tajnikoma.

Čang-kajšek v svojem protestu ugotavlja, da francoski korak škoduje pravicam kitajske republike. Priznanje rdeče Kitajske s strani Pariza je povzročilo ostro reakcijo v ZDA. Tamkajšnji diplomati menijo, da bo ta korak sprožil vrsto priznanj rdečega kitajskega režima s strani drugih držav, predvsem bivših, sedaj neodvisnih francoskih afriških kolonij.

Vrvenje v Vzhodni Afriki

Po revoluciji na otočku Zanzibarju ob vzhodnoafriški obali, ki je prinesla na površje komuniste, izolane na Kubi ter v Peking, so se dvignili pomembni vojaški oddelki v treh vzhodnoafriških neodvisnih državah, članicah britanskega Commonwealtha: v Keniji, Tanganjiki ter v Ugandi.

V vseh teh državah so uporniki navedli za vzrok nezadovoljstva preizke-

nje podpiše. Tako bolniki umirajo praktično brez Boga. Nekrščenih je že veliko, prav toliko ali pa še več cerkveno neporočenih. Ljudje postajajo materialisti. Ob nedeljah so res cerkve polne, a kje je mladina? Morala je strašno padla. Katoličani so povsod zapostavljeni, kajti vsi morajo na delo. Družine so razbite, otrok imajo malo: po enega ali dva. Družine s tremi otroki so že redke...“

Drugo poročilo, ki smo ga dobili ni in je tudi iz povsem zanesljivega vira, pa navaja dobesedno: „Matere, ki so v državnih službah, ne upajo otrok učiti delati križ in se priporočati angelu varuhu, ker se boje, da bodo v šoli to ugotovili in jih pognali iz služb. Kader učiteljskihnikov je tako temeljito zgrajen, da bodo komunisti, ko bodo ti ljudje učitelji po deželi, lahko izvedli proti Cerkvi in veri, kar bodo hoteli.“

Da komunisti dosledno izvajajo svoj program proti kat. Cerkvi, potrjujejo tudi grožnje, ki jih je proti njej začel objavljati komunistični tisk na ukaz partije novembra meseca po vsej državi. Za povod so vzeli razstavo, ki je bila med zasedanjem vatikanskega koncila v Rimu pod naslovom „Molčeca Cerkev“. Članek proti tej razstavi je bil najprej objavljen v glavnem glasilu Zveze komunistov Jugoslavije, v beograjski „Borbi“, za njo jo je pa ostali komunistični tisk v državi označeval za „provokacijo“. V jugoslovanskem oddelku te razstave so bile namreč slike z naslednjimi prizori: trupla prebivalstva, jok matere, jok otroka, skupina ljudi v neki cerkvi in skupina beguncev v čolnu. Listi priznavajo, da so fotografije avtentične in da so res iz Jugoslavije, zatrjujejo pa, da teh zločinov niso delali komunisti, ampak ustaši. Navajajo dalje, da so tudi „nekateri jugoslovans-

ZDA obžaluje

Ameriško zunanje ministrstvo je izjavilo, „da obžaluje“ De Gaullovo odločitev; „zlasti sedaj, ko kitajski komunisti aktivno širijo napade in podtalna gibanja.“ Nadalje zunanje ministrstvo trdi, da je bil to „nesrečen korak“. Ves mesec so ZDA poskušale De Gaullo odvrniti od priznanja rdeče Kitajske, toda brez uspeha. Še minulo soboto je predsednik Johnson javno objavil ameriško nasprotovanje proti taki potezi in dejal, „da povzroča veliko zaskrbljenost po vsem svetu.“ Menijo, da bo prihodnje tedne še več drugih držav sledilo francoskemu koraku in da si bo na jesenskem zasedanju Glavne skupščine ZN rdeča Kitajska verjetno že lahko pridobila članstvo v tej organizaciji. Med državami, ki bo predlagala članstvo rdeče Kitajske v ZN, „bo morda tudi Kanada“, kakor je izjavil kanadski predsednik Pearson.

Anglija molči

Skoro po vseh državah so dajali komentarje o pravilnosti ali nepravilnosti Da Gaullove odločitve, samo v Londonu so odklonili izjavo, omejujči se samo na stavek: „Priznanje komunistične Kitajske je zadeva francoske vlade.“

Anglija je bila namreč ena izmed prvih zahodnih držav, ki je priznala rdečo Kitajsko že pred 14 leti. Zanimivo je, da takrat ni bilo posebnih protestov iz Washingtona, čeprav so bile ZDA zapletene v korejsko vojno, v katero je bila direktno vmešana rdeča Kitajska. Anglija je takrat že vzdrževala diplomatske stike s Pekingom, istočasno pa je v sklopu ZN pošiljala svoje vojske na bojišče na Koreji, po drugi poti pa orožje v Peking. Washington je sečaj proti De Gaullo sprožil pravo ofenzivo zaradi njegovega koraka, proti Londonu pa ni nastopal, vse po starem rimskem pravilu: Quod licet Jovi non licet bovi.

plače, v resnici pa se za upori skriva dobro pripravljen načrt komunističnih agentov iz Pekinga za postopno zavzetje afriške celine.

V vse te države so Angleži takoj z letali poslali svoje oborožene sile, v številu 3500 ter so z njimi začasno zadušili nemire. Angleške vojske so na pomoč poklicali vodje teh držav, ki so postale v zadnjih letih samostojne v

ski škofje počastili s svojim obiskom to umazano razstavo v Rimu“. Vprašujejo se: „Ali je morda predstavnik jug. kat. episkopata izrazil protest proti takšnemu ponarejanju resničnosti v Jugoslaviji“ ter takoj odgovarja, „da po vsej verjetnosti ni“, ker da je treba „brez nadaljnega domnevati, da imajo veliko vpliva, da bi lahko to preprečili“. V nadaljnjih izjavah je nato v članku prikazano razvoj razmerja med kat. Cerkvijo in sedanjo komunistično oblastjo od leta 1960 naprej.

Zaključuje ga pa naslednje opozorilo komunistične partije kat. Cerkvi in njenim škofom: „Ustava Jugoslavije in njeni zakoni nudijo vse pogoje za neovirano versko življenje. Stvar cerkvenih funkcionarjev pa je, da jih s konstruktivnimi dogovori z oblastmi res izkoristijo v skladu z načeli resnične svobode vere. Dosedanji molk o razstavi „Molčeca Cerkev“ predstavlja precej zgovoren odgovor.“

„Ni naš namen polemiziranje s komunističnim tiskom doma glede verodajnosti slik na razstavi „Molčeca Cerkev“ v Rimu. Nas zanima samo odnos sedanjega komunističnega režima do kat. Cerkve. Gornja grožnja komunističnega tiska kat. cerkvenim dostojanstvenikom potrjuje, da imamo še vedno prav, ko trdimo, da se v dosedanjih odnosih med komunistično diktaturo in kat. Cerkvijo ni prav nič spremenilo. Kajti znova je pred vsi javnostjo potrjeno, da je vrhovna oblast v Jugoslaviji še naprej edina komunistična partija, ki se vmešava v notranje delovanje kat. Cerkve in ji ga dovoljujejo samo v tistih mejah, ki niso nevarne obstojanju brezbožnega in materialističnega komunističnega sistema, in zlasti ne škodijo njegovim ciljem v svetu.“

sklopu britanskega Commonwealtha. Čeprav so bili nemiri zadušeni, pa nepotost v nobeni teh držav ni prenehala.

Teror v Kongu

Prvi kaos v neodvisni afriški državi je bil, kakor znano, v belgijskem Kongu leta 1960, ki se še do danes ni polegel, kljub intervenciji oboroženih sil ZN. Nasprotno, teroristi pod vodstvom bivšega vzgojnega ministra 34-letnega Pierra Mulele, ki se je lansko leto več mesecev mudil v Pekingu, so začeli z novimi progami ter pobijajo trenutno predvsem misijonarje in prebivalstvo, ki se zbira okoli njih. Doslej so uničili in požgali nad 15 misijskih postojank, tako katoliških kakor protestantskih. Teroristi so oboroženi s strupenimi puščicami in loki, nekateri pa tudi s strelskim orožjem. Diplomatski krogi v Leopoldvillu, glavnemu mestu bivšega belgijskega Konga, izražajo bojazen, da bo Peking izkoristil Mulelejevo organizacijo ter mu začel pošiljati moderno orožje. Delovanje Muleleje je, kakor so ugotovili, tudi povezano z delovanjem teroristov v bližnji portugalski Angoli.

Pri teh izgredivih v Afriki, ki se v zadnjih tednih širijo, je zanimivo ugotavljati, da so kenijski predsednik Kenyatta, tanganjski Nyerere in ugandski Obote takoj poklicali britanske čete za nastop proti izgrednikom.

Problem svobode

Novo nastale afriške države stojijo vse pred enakim problemom: v borbi za osvoboditev so jim njihovi vodje obljubljali lahko življenje, ki da jim ga bo prinesla svoboda. Ko je svoboda pri-

šla, je vsako lahko ugotovil, da je do visoke življenjske ravni še mnogo stopnic. Afrikanci, ki povprečno zaslužijo ok. 60 dolarjev letno, ugotavljajo, da so njihove vlade obdržale na odgovornih položajih še vedno belce, ker za te domačini še niso sposobni. Prav tako so v oboroženih silah obdržali bele častnike. Tako ostajajo nad svobodo razočarani ter dobro organiziran komunističen upor, kakor npr. na Zanzibaru, z lahkoto sproži vrsto uporov še v drugih državah, kar se je tudi zgodilo.

Afriški vodje, ki so poklicali angleške čete za zaščito svoje oblasti, bodo verjetno zaradi komunistične propagande, ki prav gotovo ne bo mirovala, izgubljali na prestižu med domačini. Toda trenutno so preprečili kaos, v katerem komunistični agenti vedno najdejo najlepšo priložnost za izvedbo svojih načrtov.

Čuenlaj zavrnjen

Čuenlaju, ki je imel v načrtu obisk Tanganjike prav v teh dneh, je bil obisk zavrnjen, istočasno pa je tanganjski predsednik Nyerere odpovedal tudi svoj obisk Indiji in rdeči Kitajski, kamor je nameraval odpotovati prihodnji mesec. Nyerere je tudi pozval vse afriške zunanje in obrambne ministre na nujno konferenco, da bi razpravljali o vzhodnoafriški krizi. V poslanici afriškemu predsedniku Nyerere ugotavlja, da je „položaj v Vzhodni Afriki kritičen“. Konferenca naj bi se začela prihodnji ponedeljek ter naj bi na njej razpravljali predvsem o ukrepih, s katerimi bi onemogočili vojaške upore!

I Z T E D N A V T E D E N

V uruguayskem mestu Treinta y Tres, ki je 370 km oddaljeno od Montevidea, so v nedeljo odkrili civilno-vojaško zaroto. Pripravljali naj bi jo bili skrajni desničarji. V zadnjih 30 letih sta bili v Uruguaju samo dve revoluciji. Obe sta izvedla predsednika republike in sicer prvo Gabriel Terra, marca 1933, drugo pa Baldomir februarja 1942.

V Brasilu je politično stanje v državi vedno težje. Predsednik stranke Narodna demokratska zveza Bilac Pinto je javno obtožil predsednika republike dr. Goularta, da načrtno pripravlja diktaturo. Očita mu, da za dosego tega cilja dopušča politične štrajke, ki so po zakonu prepovedani; da je omogočil, da so komunisti dobili glavno besedo v Petrobrasu, državnih družbi, ki ima monopol za petrolej, da so se komunisti vrtnili v državno upravo, da je dopustil ustanovitev protizakonite delavske organizacije Glavno delavsko poveljstvo, ki ga imajo v rokah komunisti. Predsednik dr. Goulart je opozicionalnega politika pozval, naj svoje obtožbe javno dokaže.

Nove težave v Vietnamu

ZDA, ki so pred dvema mesecema izrazile upanje, da se bo po zrušitvi Diemovega režima v Južnem Vietnamu vojskovanje proti komunistom pospešilo, so v ponedeljek priznale, da se je zgodilo ravno obratno.

Lansko leto 8. novembra je Rusk na tiskovni konferenci izjavil, da upa, da bo nov režim povezal vse prebivalstvo za odločne nastope proti komunistom ter da bo tako ustvaril neodvisno, svobodno in varno državo. „Državni udar v Južnem Vietnamu ni bil tak, kakršni so državni udari v Latinski Ameriki“, je takrat izjavil Rusk.

V ponedeljek, 27. t. m. pa je obrambni minister McNamara žalostno poročal kongresu: „Komunisti v Južnem Vietnamu neprestano napredujejo.“ Nadalje je izjavil, da bosta vse dotlej, dokler bo vladala v takih državah politična in gospodarska nestabilnost, ZSSR in Kitajska „imeli ceneno priložnost za svoje napade na svobodo in za širjenje komunistične doktrine.“ McNamara je nato pribil, da morajo ZDA vzdrževati močne vojaške sile in pokazati voljo tvegati njihovo uporabo, kljub navidezemu pomirjenju sveta. Ker je sovjetsko-kitajski spor, po McNamarovem mnenju, prekoračil meje ideološkega spora ter sega na področje življenjskih interesov obeh komunističnih velesil, bo svobodni svet imel še „veliko nepravil-“

V Brasilu je predsednik dr. Goulart odločen izvesti agrarno reformo s pomočjo oboroženih sil. V ta namen je bil že sklenjen dogovor med njim in vojsko, letalstvom ter mornarico. Dekret o razlastitvi neobdelane zemlje v širini 8 in pol kilometrov vzdolž zveznih cest, železnic in rek v notranjosti države bo podpisan v najkrajšem času. Dr. Goulart je izjavil, da bodo razlastili samo neobdelano zemljo, ne pa tiste, ki so jo lastniki doslej ves čas obdelovali.

Vojna zaradi lova morskih rakov med Brasilom in Francijo je zaključena s tem, da je general De Gaulle sprejel povabilo brazilske vlade za obisk Brasila. Goulart je pa tudi že izjavil, da bo obiskal Francijo. Do spora med obema državama je prišlo lani, ker so francoske ribiške ladje lovile morske rake v brazilskih teritorialnih vodah.

V Boliviji je bil na 9. kongresu tamonjne vladajoče politične skupine Narodno revolucionarno gibanje določen za predsedniškega kandidata za bodočo volitve sedanji predsednik dr. Viktor Paz Estenssoro, ki je tudi predsednik omenjene politične skupine Pri dolžitvi podpredsednika so se pa pojavile težave kajti za ta položaj se je potegovalo več kandidatov, med katerimi ni moglo priti do sporazuma. Končno je bil z večino glasov izvoljen Federico Fortun.

Dean Rusk je obtožil svobodne države, da s pošiljanjem strateškega materiala Kubi samo ovirajo delo in prizadevanja za preprečitev nadaljnega širjenja komunizma po ameriški polohbi.

V vodstvu italijanske krščansko-demokratske stranke bodo nastopile večje spremembe, kajti dosedanji glavni tajnik stranke Aldo Moro, predsednik sedanje italijanske vlade, je odstopil. Med sredino in levim krilom v stranki je dogovor, da bo za glavnega tajnika stranke določen biv. notranji in kmetijski minister Mariano Rumor, ki pripada sredini. Za njegovega pomočnika bo določen Fanfanijev človek, t. j. Arnaldo Forlani. S svojo zahtevo je prišla tudi skupina biv. strankinega tajnika odn. sed. predsednika vlade Alda Mora, ki boče imeti v tajništvu stranke tudi svojega človeka. Ta naj bi bil Battista Scaglia. Obe skupini sta za njegovo imenovanje, toda v tajništvu naj bi imel samo vodstvo strankinih tehničnih poslovanj in propagando. Glede sestave novega vodstva stranke med posameznimi skupinami še ni prišlo do sporazuma. Gotovo je da desno krilo ne bo popustilo, da ugledna osebnost tega krila biv. predsednik vlade Mario Scelba ne bi bil v vodstvu stranke. (Nad. 2. str.)

DR. MIHA KREK

Obnavljajmo resnico

(Iz ankete v Zborniku Sv. Slovenije za leto 1964)

...Naš odnos do očetnjave bodi tak, kakršen je odnos dobrih otrok, ki zvesto ljubijo svoj rodni dom. Kjerkoli so, tako žive, da so rojstni hiši v ponos in v pomoč.

Da nam ne pojenja gorečnost, gojimo in obnavljajmo resnico, da smo v pravu, ki bo zmagalo. Zelja po osebni svobodi je neugasljiva sila. Prav tako zelja po svobodni družbi, po državni in javni upravi s svobodnim, enakopravnim sodelovanjem ljudstva. Ta sila bo prej ali slej zlomila okove diktature in se uveljavila. V borbi proti sužnosti pod komunizmom smo torej pomočniki k sigurni zmagi pravične stvari. Ta živa vera naj žari iz vseh naših del.

Dr. Krek v nadaljnjih izvajanjih črtenja nekatere naše napake, nato pa nadaljuje:

„Če izločimo te nekatere slabosti in napake, lahko z zadoščenjem ugotovimo, da je slovenska emigracija doslej opravila veliko delo in se je izkazala vreden del svojega naroda, ki je v glavnini vse prenesel in pretrpel ter se uspešno prebija v znosnejše razmere.

Doma in na tujem se zavedamo, da smo žrtve političnega sistema. Oboji hočemo novi sistem svobodno urejene demokracije. Oboji vemo, da bomo to dosegli, da bo narod mogel uveljaviti načela in ideale, ki so nam vsem sveti. To bo tem prej, čim popolnejši bo naš skupen napor. Znano je, da novi rodovi doma komunizem odklanjajo. Osvo'odino delo mora njim posvečati vso skrb in ljubezen. Mlade ljudi razumeti, z njimi ustvariti duhovno vzajemnost, v tem je velik del skrivnosti uspeha. Jaz sem 22 let že v emigraciji, največji del drugih boste čez dve leti praznovali dvajsetletnico življenja v tujini. Izprašujmo se, koliko še poznamo razmere doma, koliko še razumemo sedanjo mladino. Revne odgovore bomo dobili. In vendar prav v tem ne smemo odpovedati.

Idealno je to delo, saj ne gre več za nas, ki smo se rešili. Uspeh bo narodov in samo njegov. Zgrabitelj mora naše zanimanje do dna, saj je pretežno in prezanimivo. Zmagujemo ga z veseljem, sodelujemo v njem kot dobri ljudje. Rada se nam ponavlja napaka, da ne ločimo razprave, debate, od polemike. To pogosto pokvari razpoloženje in dobre odnose med nami samimi prav v političnem delu, ki vsebuje toliko spornega. V osnovi zasledujemo isti cilj, v podrobnostih pa polemiziramo, mesto, da bi mirno, stvarno razpravljali in osvetljevali vprašanja, ki povzročajo različna mnenja, sodbe, predloge in rešitve. Razprava je vedno koristna, polemika hitro škodljiva. Ta dela vtis prepira in razdora. Pravilo bodi: razpravljajmo čim več, polemizirajmo čim manj, napade prihranimo za edinega resnega škodljivca in nasprotnika; vse naperimo proti komunizmu in njegovi diktaturi.

Med nami vsemi pa naj vlada dobrotljiva vzajemnost. Taki se bomo lažje prebijali preko množice težav in džungle zmed v sedanjem svetu, dokler le imamo ljubezen in hrepenimo, da bi videli kraljično naših src: Svobodno Slovenijo.“

Smrt glasbenika in skladatelja dr. Franca Kimovca

V zadnji številki Sv. Slovenije smo sporočili slovenski izseljenski javnosti, da je v Ljubljani umrl zaslužni slovenski mož: glasbenik, skladatelj, prevajalec in zbiralec slovenskih narodnih pesmi stolni prošt in apostolski protonotar msgr. dr. Franc Kimovec.

V Ljubljani so mu priredili zelo lep pogreb dne 14. januarja t. l. na pokopališču pri Sv. Križu.

Rajni dr. Franc Kimovec se je rodil 21. septembra 1878 v Glinjah pri Cerkljah na Gorenjskem. V ljudsko šolo je hodil v Zalogu, Cerkljah in Kranju, gimnazijo študiral v Ljubljani in na njej maturiral leta 1898. Bogoslovje je študiral prav tako v slovenski prestolnici in bil leta 1902 posvečen v duhovnika. Kot kaplan je služboval na Bledu, v Predosljah, bil nekaj let prefekt v ljubljanskem Alojzijevišču, od leta 1909 do 1911 je pa nadaljeval bogoslovne študije v Rimu v Animi ter postal doktor bogoslovja. Hkrati je napravil izpit tudi iz krščanske arheologije.

Glasbo je študiral najprej v Ljubljani pri Foesterju ter bil že v 7. in 8. šoli organist v Alojzijevišču. Že tedaj je začel tudi pomalem skladati. Glasbeno znanje si je poglobil od leta 1911 do 1913 na cerkveno-glasbenem oddelku Akademije za glasbo in dramsko umetnost na Dunaju ter napravil z odliko izpit iz orgel, pevovodstva in cerkvenega petja. V letih 1913 in 1914 je hospitalar še na nekaterih oddelkih ter se izpopolnjeval v kompoziciji, govornilni tehniki in izobrazbi glasu.

Kot pevovodja se je udeleževal že v kaplanski službi na Bledu, na Dunaju v Slovenskem izobraževalnem društvu Straža, zlasti pa po dovršitvi glasbenih študijev, ko je bil v Ljubljani nastavljen v stolnici najprej kot kaplan oziroma vikar, nato pa leta 1916 imenovan za stolnega kanonika. Tu se je začelo njegovo plodnosno glasbeno udejstvovanje. Kajti ves čas je pomagal ravnatelju stolnega kora Stanku Premrlu na koru bodisi kot organist, največ pa kot dirigent. Razen tega je vodil cerkveno petje v Marijanišču. Kot pevovodja v pevskem društvu Ljubljana je zbor dvignil do take višine, kakršne nikdar prej in nikdar za njim ni več dosegel. Zlasti je pevski zbor Ljubljana dosegel izreden uspeh s koncertom ruskih nabožnih pesmi, katere je z njim naštudiral pok. dr. Kimovec. V Ljubljani je dr. Kimovec poučeval tudi na orglarski šoli in sicer harmonijo, orgle, orglarstvo in koral. Nekaj časa tudi izobrazbo glasu. Na škofiji je bil škofijski glasbeni referent zlasti za svoji specialni stroki orglarstvo in zvonarstvo. Več let je bil predsednik Pevske zveze ter je uredil prvih pet letnikov Pevca. Ves čas je mnogo pisal v Cerkveni glasbenih o orglah, o orglarskih mojstrih Milavcu, Zupanu in Naraku, o zvonovih, o cerkvenem petju in o koralu ter objavil ocene raznih skladb. Dolgo vrsto let je bil tudi glavni glasbeni poročevalec pri Bogoljubu. Razen tega je sodeloval pri Bogoljubu, Vzajemnosti in drugih listih.

Po drugi svetovni vojni je postal stolni prošt in apostolski protonotar v Ljubljani. Zaradi svojega odločnega za-

držanja proti komunistom je bil večkrat zaprt.

Kot glasbenik se je pretežno udeleževal na področju cerkvene glasbe, toda tudi svetne se ni izogibal. Zložil je največ vokalnih skladb oz. zbor in orgle, instrumentalne je pa tudi cerkvene zborovske skladbe drugih skladateljev za razne bogoslužne potrebe. V tisku je izšla cela vrsta njegovih maš, tako zlasti v čast sv. Jožefu za moški zbor, sv. Srcu Jezusovemu, staroslovenska maša za mešani zbor, orgle in orkester, maša v čast sv. Cecilije, ter zbirke raznih cerkvenih pesmi za šmarnice, blagoslov, tri velike Marijine antifone za mešani zbor, cela vrsta eharističnih pesmi itd. Njegovo delo na cerkvenem glasbenem področju je tolikšno, da zahteva posebno podrobno razpravo. Z njim si je dr. Kimovec v slovenski cerkveni glasbi postavil najčastnejše mesto poleg zaslužnih slovenskih glasbenikov in skladateljev na tem področju.

V Pevcu je priobčil celo vrsto prekmurskih narodnih pesmi, ki jih je sam nabral. Samostojno je izšel tudi njegov „Venček gorenjskih narodnih“ za mešani zbor. Svojo ljubezen do slovenske katoliške mladine je izpričal s svojo glasbo k raznim članskim vajam za orlovsko nastope.

Glasbeni kritik v Slovenskem bio-

grafskem leksikonu je dr. Kimovca že sredi njegove najplodovitejše življenjske dobe in glasbene dejavnosti označil takole: „Kimovčev slog je povečini polifonski, v značaju moderen; v njegovih svetnih skladbah se pogosto očituje vpliv naše narodne pesmi.“

Dr. Franc Kimovec se pa ni udeleževal v slovenskem kulturnem življenju samo na glasbenem področju, ampak tudi leposlovno in sicer zlasti kot prevajalec. Pod psevdonimom Franc Poljanec je prevedel iz španščine Colomovo „Kraljico mučencev“, iz ruščine Solovjeva „Kratko povest o Antikristu“ in nekaj narodnih pripovedk Tolstega, iz angleščine Haggardov „Prstan kraljice iz Sabe“, iz nemščine Federerjevi povesti „Sisto e Sesto“ in „Patria“.

Vse Kimovčevo glasbeno in leposlovno delovanje preveva velika ljubezen do Boga in slovenskega naroda. V čast božjo in v povečanje božje Matere Marije je zložil toliko glasbenih biserov, da smo prepričani, da ga je vsemogočni Bog uvrstil v svoj nebeški zbor. V njem mu lahko še naprej prepeva hvalo, obenem pa s svojimi hvalnicami prosí pri Njem milost za svoj slovenski narod, da bi se mu čimprej skrajšalo trpljenje pod komunistično sužnostjo, da bi si znova v svobodi lahko urejal svoje življenje in svobodno tudi častil svojega Stvarnika in njegovo Mater Marijo.

Iz življenja in dogajanja v Argentini**Zakon o preskrbi**

Vlada ga je že pred časom predložila v razpravo in odobritev poslanski zbornici. O njem so doslej v parlamentu razpravljali trije odbori: odbor za kazensko zakonodajo, za ustavna vprašanja in trgovino. Po daljši debati so se poslanci zedinili na končno besedilo zakona, o katerem se je začela razprava v plenumu poslanske zbornice na včerajšnjem zasedanju. Poleg poslancev ljudske radikalne stranke so na ukazovitev Zakona o preskrbi pristali še poslanci Federacije sredinskih strank, socialistične stranke in krščansko-demokratske stranke. Toda poslanci omenjenih treh strank, ki podpirajo vlado v parlamentu, so si izgovorili pravico, da bodo pri razpravi zakona v podrobnostih predložili še svoje spremembe in dopolnila k posameznim členom.

Poslanci Zveze argentinskega ljudstva — stranka biv. predsednika gen. Aramburja — je za razpravo v plenumu poslanske zbornice predložila svoje poročilo, poslanci dr. Frondizijeve intransigentne radikalne stranke prav tako, poslanci dr. Alendejevih intransigentnih radikalov pa skupno z neoperonisti. Slednji zatrjujejo, da bi bilo po njihovem mnenju najbolje, če bi enostavno obnovili zakonodajo, ki je bila pod Peronom.

Od vlade predloženi zakonski osnutek o preskrbi je v gospodarskih krogih povzročil hudo debato. Posamezne gospodarske ustanove so parlamentu poslale tudi svoje pomisleke proti omenjenemu zak. predlogu ter se izrekle proti ponovnemu uvajanju načrtnega gospodarstva v državi. V podkrepitve svojih trditvev so navajali slabe strani tega gospodarstva pod Peronom reži-

mom in birokracijo, ki se je bohotno razpasla v državni upravi. Vlada pa vztraja pri svoji odločitvi, da je v sedanjih razmerah tak zakon nujno potreben, ker vlada mora imeti možnost za nastopanje proti tistim, ki brezvestno dvigajo cene glavnim življenjskim potrebščinam in z raznimi mahinacijami in motnjami na trgu samo še povečujejo težak gospodarski položaj.

Zakon o preskrbi se imenuje Državni zakon o preskrbi. Njegov namen je pospeševati normalno preskrbo prebivalstva z živili in njihovo pravilno razdeljevanje po zmerni ceni. Zakon zajema vse stvari, ki so nujno potrebne za življenje ljudi: živila, obleko, stanovanja, razsvetljavo, kurjavo, gorivo, gradbeni material, zdravila, prevoz, šolske potrebščine, knjige itd.

Zakon dalje predvideva ustanovitev Državnega ravnateljstva za preskrbo, ki bo podrejeno državnemu tajništvu za trgovino. Naloga tega ravnateljstva bo med drugim tudi raziskavanje vseh dejavnosti, ki so v zvezi z proizvodnjo, komercializacijo in razdeljevanje vseh stvari, ki spadajo pod ta zakon in urejanje njihovih cen v namenu, da se zaščitijo potrošniki.

V ministrištvu za narodno gospodarstvo se bo pa ustanovil Državni svet za preskrbo, v katerega bodo poslali zastopnika vsi gospodarski resori, gospodarske ustanove ter Glavna konfederacija za delo.

Za prekrške po tem zakonu so določene kazni od 10.000 do 500.000 pesov. Zakon bo veljal samo v izrednih časih. Te bo pa ugotovila zakonodajna zbornica.

Ostale novice

Po vsej Argentini je bila prejšnji

teden silna vročina. Najhujša je bila v soboto ko je temperatura v senci dosegla 36,1°C. V nedeljo se je zaradi dežja vreme malo ohladilo.

Biv. predsednik dr. Frondizi se je z vso vnmemo vrgel v politični boj. Potuje po državi in prireja zborovanja s svojimi somišljeniki. Na njih napada sedanjo vlado, ter ji očita, da ruši to, kar je on ustvaril v treh letih svoje vlade.

Novo vodstvo ljudske radikalne stranke je izdelalo obširno spomenico o sedanjem političnem položaju v državi. V njej poudarja svoje zaupanje v sedanjo vlado in prepričanje, da bo izpolnila vse svoje naloge, ki si jih je postavila pred volitvami.

Zunanji minister dr. Zavala Ortiz se je mudil prejšnji teden tri dni na prijateljskem obisku v Montevideu. Z urugvajskim zunanjim ministrom je imel razgovore o vprašanjih, ki se nanašajo na prijateljsko sodelovanje obeh držav in na odnose z ostalimi državami Latinske Amerike. Urugvajski zun. minister je izjavil, da urugvajska vlada podpira zahtevo argentinske vlade, naj bi čimprej prišlo do sestanka zunanjih ministrov ameriških držav. Prav tako vlada sosednje republike z zanimanjem spremlja prizadevanja argent. zun. ministra, da bi se ustvaril enotni gospodarski blok latinskoameriških držav.

Izginotje funkcionarja sindikata stavbinskega delavstva Pedra Roberta Huerga dne 13. t. m. je v delavskih vrstah povzročilo veliko razburjenje. Policijska oblast je izjavila, da omenjena sindikalnega funkcionarja njeni organi niso aretirali. Dne 28. t. m. se je omenjeni Pedro Roberto Huergo ves izčrpan pojavil pred uradom sindikata stavbinskega delavstva v Rosariju. Oblasti so ga poslale na zdravljenje v sanatorij, kjer ga tudi zaslusujejo.

V Argentino je prišla prva skupina francoskih kolonov iz Alžira. Po nekaj dnevnem bivanju v Buenos Airesu so jih odpeljali v provinco Entre Rios, kjer se bodo posvetili poljedelstvu in živinoreji v kraju La Paz.

Zvezna vlada je zavrnila zahtevo električne družbe SEGBA za povišanje tarif za električno energijo. Vlada stoji na stališču, da so lanske tarife že zadosti visoke, da z njimi družba lahko krije svoje potrebe.

Predstavniki Državne petrolejske družbe YPF in petrolejske družbe Pan American Tennessee, Cadipsa in Astra so določile mešane komisije, ki imajo nalogo rešiti vprašanja, nastala z razveljavitvijo petrolejskih pogodb s temi družbami, v obojestransko korist še preden bo prišlo do razprave pred sodiščem. Kot znano so inozemske družbe zaradi razveljavitve pogodb vložile tožbo proti Državni petrolejski družbi.

Predstavniki petrolejske družbe Tennessee dr. Dormal Bosh je izjavil, da sta petrolejski družbi Shell in Esso v decembru in januarju oddali YPF načrpanega petroleja za vrednost 240 milijonov pesov. Za izročeni petrolej sta pa prejeli samo 30 milijonov. Zaradi tega je družba Tennessee zašla v finančne težave in ni mogla več redno izplačevati plač nameščenstvu in delavstvu. Zaradi tega je sklenila tudi zmanjšati število zaposlenega uslužbenstva za 5%.

V notranjem ministrištvu pripravljajo spremembe in dopolnila sedaj veljavnega statuta o političnih strankah. Po novem se bo ta zakon imenoval Osnovni zakon o političnih strankah. Vlada ga bo predložila v odobritev parlamentu še v sedanjem izrednem zasedanju.

IZ TEDNA V TEDEN

(Nanaljevanje s 1. strani)

Italijanski zunanji minister Giuseppe Saragat je bil na obisku pri angl. zun. min. Butlerju. Skupno poročilo o razgovorih obeh zun. ministrov naglašja, da sta oba soglasna v tem, da je treba delo za politično in gospodarsko združitve Evrope nadaljevati; za dosedo tega cilja je koristno, da je tudi Anglija polno udeležena v evropskem političnem in gospodarskem življenju; nova Združena Evropa, katere članica mora biti tudi Anglija, pa naj bo prijateljsko povezana z ZDA.

Med Francovo Španijo in Sovjetsko zvezo so razgovori za obnovitev diplomatskih zvez med obema državama. Vprašanje 600 milijonov dolarjev v zlatu, ki so jih španski republikanci med državljansko vojno prepeljali v Sovjetsko zvezo, naj bi reševali pozneje.

Prošnja naročnikom:

Vse naročnike Svobodne Slovenije, ki še nimajo plačane naročnine za leto 1963, prav lepo prosimo, da to store še ta mesec. Nikar ne odlašajte s plačilom na poznejši čas, ker s tem povzročate upravi samo nepotrebno delo in stroške!

Ob zaključku prvega leta slavistike in sovjetologije na buenosaireski kat. univerzi

Koncem decembra 1963 so se vršili prvi izpiti na slavističnem oddelku Katoliške univerze v Buenos Airesu. V tem prvem kursu so bili predmet predavanja: zgodovina in književnost slovenskih narodov, posebej pa še sovjetologija, t. j. pravni ustroj sovjetskega režima v ZSSR in satelitih ter njih primerjava s sistemi zahodne civilizacije. Vodja slavistike je bil Poljak prof. dr. W. Toczyłowski, drugi profesor pa Ukrajinec prof. Halajczuk, svetovno znani strokovnjak v mednarodnem pravu, obenem pa že profesor na pravni fakulteti katoliške univerze.

Tečaj je zaključilo okrog 30 slušateljev, med katerimi se jih je precej prijavilo šele h koncu leta ter bodo delali izpite v mesecu marcu. Z ozirom na narodnosti, predstavljajo Slovenci največjo skupino (18), dočim so drugi Slovani udeleženi tako: Poljaki 5, Ukrajinci 4 in ena Čehinja. Od Argentinec se je prijavilo 8 častnikov vojske in policije, pa so do konca vztrajali le trije. Izpitne komisije so sestavljali: za zgodovino slovenskih kultur Pbro. Duhouacq, prof. za zgodovino na pravni in ekonomski fakulteti, za slovenske književnosti Paulette Rachou, prof. na filozofski fakulteti, za zgodovino politične organizacije slovenskih narodov dr. Horacio Storni, prof. političnega prava

na pravni fakulteti in zasebnega prava na ekonomski fakulteti ter za sovjetologijo dr. Alberto Rodriguez Varela, prof. političnega prava na pravnih fakultetah katoliške in državne univerze v Bs. Airesu.

Obstojajo mnoge težave, ki ovirajo tukajšnjemu visokošolcu študiranje slavistike. Argentinska univerza je tako urejena, da daje slušatelju poleg teoretično-znanstvene podlage še praktično usposabljanje za takojšnje izvrševanje službe. Ker je študij že itak naporen, mlajši slušatelji težko najdejo razlog za študij predmetov, ki po njihovem ne nudijo nobene praktične koristi. Po zamisli Ustanove Paderewskega (Fundation Paderewski) v Kanadi, ki je vzdrževalo predavanja, naj bi se prijavljali slušatelji iz vrst slovenskih narodov predvsem iz patriotskih nagibov. Toda v Argentini si le redko kdo more privoščiti študiranje zaradi veselja samega. Zato vodstvo kurza obeta za drugo leto že več praktičnih sprememb. Vodstvo se trudi, da bi doseglo pri univerzitetnih oblasteh, da bi priznale diplomno iz slavistike za opravljanje služb državnih tolmačev iz dotičnih slovenskih jezikov, obenem pa jim priznalo naslov strokovnjaka za razmere v sovjetskih vprašanjih. Ta praktični uspeh so imeli pred očmi že tisti častniki, ki

so se udeleževali tečaja in ki bodo lahko reflektirali za predavateljska mesta v svojih edinicah. Za mnogo oseb pa bo kurz slavistike in sovjetologije pomenil priliko za vstop na univerzo, kajti oblasti ne zahtevajo formalne potrditve in prevodov njihovih predvojnih maturitetnih spričeval, temveč se zadovolje s potrdilom vodstva njihovih narodnih skupin, oziroma s spričevalom, ki ga po izpitu (colloquiumu) izstavi prof. dr. Halajczuk. S tem pa je obenem dana možnost poznejšega prehoda na kakšen drug oddelek univerze.

Za prihodnje leto program trenutno še ni določen in tudi ni znano, če bo vseboval dva tečaja ali enega: za nove slušatelje in za starejše. Vse je odvisno, koliko novih slušateljev se bo vpisalo v tečaj.

Na tečaju se je čutilo veliko pomanjkanje knjig predvsem iz južnoslovenskih zgodovin in literatur. Za sovjetologijo pa je, nasprotno, mnogo pripomočkov, zlasti v angleškem jeziku. Tudi sta predavatelja s pomočjo slušateljev izdala svoja skripta, ki bodo prila prav tudi novim slušateljem, katerih je pričakovati v večjem številu na tečaj.

V gmotnem ozirju pa je, na žalost, nastopila pri organizaciji slavistike križca. Dozdaj je tečaj vzdrževala poljska ustanova Fundacija Paderewskega, zdaj pa se je združila s splošno ameriškano Academic Grants Committee. Od tega

odбора je bilo pričakovati več pomoči, toda je, nasprotno uknil pomoč za profesorje ter sporočil, da nima namena vzdrževati slavistični oddelek v Bs Airesu. Videti je, da ga menijo prenesti v kakšno drugo južnoameriško središče. Iščejo se drugi viri za vzdrževanje v prihodnjem letu.

O prvem letniku slavistike in sovjetologije na buenosaireski katoliški univerzi je napisal nekakšno „letno poročilo“ prof. Toczyłowski v poljsko glasilo „Kurier Polski“ ter poudarja, da „se imamo za nagli dvig zainteresiranja za tečaj in splošno zboljšanje razpoloženja zahvaliti prof. Tinetu Debeljaku, ki je uspel zainteresirati svoje rojake Slovence.“ Glede gmotnih problemov tečaja in nadaljnih predavanj prof. Toczyłowski odločno zapiše: „Tudi če podpore ne bo, predavanja bodo!“ Profesorja sta odločna nadaljevati s tečajem.

Prav zato, ker se nam zdi ta fakulteta slavistike in sovjetologije na buenosaireski katoliški univerzi zelo važna, sporočamo ob zaključku prvega letnika željo, da bi se v drugem nadaljeval in da bi se prijavilo še novih slušateljev, ker je tako za našo univerzitetno mladino kakor tudi za vse nas, ki smo zaradi komunizma v emigraciji, izredno važna, da ga poznamo v vseh odtentkih, za uspešnejšo borbo proti njemu.

Ob vstopu v nov letnik bomo seveda še poročali.

Novice iz Slovenije

† Dr. Fran Šijanec.

Dne 17. januarja t. l. je umrl v Mariboru dr. Fran Šijanec, ravnatelj zavoda za spomeniško varstvo. Pokojni je bil znan in ugleden umetnostni zgodovinar, likovni kritik in član jugoslovanske sekcije mednarodne organizacije umetnostnih kritikov. Na svojem področju je mnogo storil za zaščito umetnostnih spomenikov s svojimi razpravami v raznih publikacijah in časopisih. Tudi cerkvenih.

V Argentini žaluje za njim njegov brat Mario Drago Šijanec, znani dirigent, kateremu ob izgubi brata izrekamo globoko sožalje.

Stalež divjadi v Sloveniji upada. To so ugotovili na eni zadnjih sej upravnega odbora Lovske zveze Slovenije v Ljubljani. Odborniki so navajali, da od leta 1959 posebno nazaduje število male divjadi, ki je bilo prej v stalnem porastu. Spomladi leta 1962 je bilo n. pr. v Sloveniji v loviščih lovskih družin 40.000 poljskih jerebic in 75.000 zajcev. Leta 1963 je bilo poljskih jerebic 23.000 manj ni zajcev 14.000 manj. Podobno je tudi s fazani. Medtem, ko je stalež fazanov do leta 1959 letno naraščal po 8.000 in več, od leta 1959 stalno upada tudi število te lepe divjadi. V loviščih lovskih družin v Sloveniji je bilo leta 1961 še 67.000 fazanov, leta 1963 jih je bilo že 7.000 manj. Za zmanjšanje staleža je glavni krivec sedanje stanje kmetijstva v Sloveniji, kajti sedanji oblastniki se pri arondaciji zemljišč prav malo ozirajo na divjad, ki tako izgublja svoj življenjski prostor. Upravni odbor Lovske zveze Slovenije je spričo takega stanja mnenja, da je treba za nekaj časa prenehati z lovskim turizmom, ki so ga ravno zadnja leta tako močno forsirali. Lovski turizem je leta 1962 prinesel 38 milijonov deviznih dinarjev iz lovišč samih, prav toliko iz gojitvenih lovišč. Skupno tedaj 76 milijonov din. Temu znesku je treba prišteti vsaj še dvakratni znesek, ki so ga potrošili inozemski lovci v državi. Od lovskega turizma bi torej imela Slovenija okoli 225 milijonov deviznih dinarjev. Zaradi upadanja števila divjadi tudi ni bilo možno več izvažanje živih divjadi, kar je tudi prinašalo izvoznikom lepe dohodke, saj so u. pr. Francozi lani za samo enega živega divjega zajca ponujali 17 dolarjev.

Redne publikacije Slovenske matice za leto 1963 so naslednje: Anton Slodnjak: Zgodovina slovenskega slovstva IV, Emilijan Cevc: Srednjeveška plastika na Slovenskem in Mira Mihelič: Otok in Struga, roman.

„Quartaer“, letopis za raziskovanje pleistocena in kamene dobe v Bonnu v Zvezni nemški republiki, je eno svojih zadnjih števil posvetil slovenskemu arheologu univ. prof. dr. Srečku Brodarju.

V Litiji so na trgu pred povsto odkrili spomenik pisatelju Franu Levstiku, delo kiparja Staneta Kolenc.

Ljubljanska drama je uprizorila Henrika IV., dramo Luigija Pirandella. Kritika je navedla, da se je v njej zlasti uveljavil igralec Rudi Kosmač.

Ljubljanski balet je v novembru gostoval v Trevisu v Italiji. Dvakrat je z velikim uspehom nastopil z baletom La-bodje jezero.

Za generalnega konzula v Celovcu je imenovan Franc Pirkovič.

Umrli so. V Ljubljani: Janez Golič, žel. vlakovodja v p., Jožica Košir, roj. Lapanje, Slavko Faust, Marija Teran roj. Molk, Anica Minatti roj. Šinkovec, Marija Stekar, Minka Lauter roj. Železnikar, Rudolf Povhe, čevljar, Cirila Muren roj. Križ, učiteljica v p., Roza Drobnič roj. Kucec, Josipina Grbec, Michael Uršič, Jožica Tolmajer roj. Matjažič, Jerica Kozina roj. Volf, Urška

Franceta, ki je postal žrtev komunističnega nasilja.

V začetku maja 1945 se je z drugimi begunci umaknila na Korosko, zatem pa je begunska leta preživela v raznih taboriščih v Italiji, odkoder je l. 1948 prišla v Buenos Aires, kjer se je zopet srečala z svojim možem.

Pred več leti si je na postaji Villa Lugano zvil nogo. Kmalu nato je prvi začutil bolečine raka, ki ji je začel razjedati notranje organe. Po zaslugi g. Jožeta Košička so se zanjo zavzeli zdravniki v bolnišnici Fernández. Najprej so ji poskušali povrniti zdravje z obsevanjem s kobaltovo bombo, nato z manjšimi operacijami in končno z veliko pred nekaj meseci. V zadnjem času je hudo trpela. Trpljenje pa je prenašala z vso vdanostjo v božjo voljo. Na smrt se je dobro pripravila z rednim prejetjem zakramentov in opravljanjem pobožnosti prvih petkov in sobot. Ves čas je delala dobra dela usmiljenja. Zlasti bolnikom je hodila rada pomagala. Tako je že med svojo težko boleznijo v bolnišnici Fernández sama vstajala in začela streči drugim bolnicam.

Trdno upamo, da sta se nad njo izpolnila dva blagor: „Blagor usmiljenim, zakaj ti bodo usmiljenje dosegli (Mt 5, 7)“, „Blagor mrtvim, kateri umrejo v Gospodu, odslej govori Duh, naj se spočijejo od svojega truda, zakaj njih dela gredo z njimi“ (Raz 14, 13). Žf

† Franc Malovrh. Iz mesta Sueca v Španiji je prišlo žalostno sporočilo, da je 7. januarja t. l. umrl v tamošnjem zavodu za onemogle, v katerem je opravljal dušno pastirstvo g. France Malovrh, biv. kaplan v škocijanu pri Turjaku. V istem mestu je dobil na pokopališču zadnje zemsko bivališče. Za njim žalujeta njegova brata in sestri z družinami: V Argentini Avgustin Malovrh, v domovini pa Janez Malovrh ter sestri Ivanka in Marija. Vsem izrekamo iskreno sožalje, rajnemu pa naj bo lahka španska zemlja.

V Litiji so na trgu pred povsto odkrili spomenik pisatelju Franu Levstiku, delo kiparja Staneta Kolenc.

Ljubljanska drama je uprizorila Henrika IV., dramo Luigija Pirandella. Kritika je navedla, da se je v njej zlasti uveljavil igralec Rudi Kosmač.

Ljubljanski balet je v novembru gostoval v Trevisu v Italiji. Dvakrat je z velikim uspehom nastopil z baletom La-bodje jezero.

Za generalnega konzula v Celovcu je imenovan Franc Pirkovič.

Umrli so. V Ljubljani: Janez Golič, žel. vlakovodja v p., Jožica Košir, roj. Lapanje, Slavko Faust, Marija Teran roj. Molk, Anica Minatti roj. Šinkovec, Marija Stekar, Minka Lauter roj. Železnikar, Rudolf Povhe, čevljar, Cirila Muren roj. Križ, učiteljica v p., Roza Drobnič roj. Kucec, Josipina Grbec, Michael Uršič, Jožica Tolmajer roj. Matjažič, Jerica Kozina roj. Volf, Urška

SLOVENCI V ARGENTINI

BUENOS AIRES

Osebnosti

Pokojna Starihova mama

Popoldne 21. januarja, na god sv. Neže smo se vsaj nekateri slov. izseljenci mogli udeležiti pogreba ge. Ane Stariha na pokopališču Villa Calzada, kjer je želela biti pokopana. Na kraj počitka jo je spremljala tudi njena nad 86 let stara mati Amalija, ki je pokopavala svojega šestnajstega otroka. Vseh je namreč imela 17.

Rajna ga. Ana Stariha je prišla na svet l. 1907 v verna Kambičevi družini v Črnomlju. Razumljivo je, da ob tolikem številu otrok vzgoja v družini ni mogla biti mehkužna. Že iz otroških let se je vadila živeti iz vere. Bog pa jo je obiskoval z velikimi križi.

Komaj 16 let stara se je poročila z g. Jožetom Stariha, daljnim sorodnikom slovenskega ameriškega škofa Starihe. V zakonu je podarila življenje sinovoma Božu in Francetu. Po kratkih letih skupnega življenja je mož odšel za kruhom v Argentino, mlada žena-mati še niti 20 let stara je ostala sama z otrokoma. V stiski in trpljenju se je odločila za pot v Zagreb, kjer se je izučila za babico. Ta poklic je potem z vso vestnostjo in odgovornostjo pred Bogom izvrševala dolgo vrsto let v Črnomlju in njegovi bližini ter daljnji okolici.

Kot zavedna in verna Slovenka je z vso odločnostjo nastopila proti komunizmu, kakor hitro se je pojavil s svojo lažnivo narodno-osvobodilno masko. Tudi je dovolila sinu Božu, da se je uvrstil med aktivne bore proti komunizmu. Po zlomu fašistične Italije so rajno go. Starihovo komunisti zaprli. Njeno življenje je bilo v nevarnosti, pa je bila rešena, ko so bili komunisti pregnani s Črnomlja. S svojo sestro Lino se je tedaj umaknila v Ljubljano. V tistem strahotnem času pa je izgubila sina

† Franc Kopitar. V soboto 25. januarja so položili k zadnjemu počitku na pokopališču v San Miguelu znane stavbenika staronaseljenca Franca Kopitarja iz mesta Tortuguitas. Na njegovi zadnji poti ga je spremljalo lepo število rojakov, prijateljev in znancev. Rajni Franc Kopitar je bil nečak slovitega slovenskega jezikoslovca in slovnika Jerneja Kopitarja. Naj počiva v miru, preostalim naše sožalje.

Obisk iz Pariza. Iz Pariza je prišel na obisk k svojim sorodnikom slovenski lazarist g. Franc Rode. Po svoji novi maši pred tremi leti in pol je na Katoliškem inštitutu v Parizu nadaljeval bogoslovne študije ter na njem postal doktor teologije. Želimo mu, da bi se med rokavi v Argentini počutil čim prijeteje!

Družinska sreča. V družini Ivana Kočarja in njegove žene ge. Mare, roj. Šilar v Ramos Mejji se je 25. t. m. rodila hčerka. Hčerka je razveselila tudi družino prof. Vinka Rodeta in njegove žene ge. Jane, roj. Hirschegger v mestu Ituzaingo. Pri krstu je dobila ime Daniela Neža. Btrovala sta ga. Marija Mežnar in g. Anton Rode, otroka je pa krstil očeov brat g. dr. France Rode. Srečnima družinama naše iskrene čestitke.

V številki 1. z dne 2. januarja t. l. smo poročali o poroki Alojzija Mehleta in gđ. Marije Tomažin. Poročilo na prošnjo popravljamo odn. dopolnjujemo, da so pri poročnem obredu pele članice biv. zbora Slovenske deklške organizacije pod vodstvom in spremljavi ge. Anke Gaser.

SLOVENSKA VAS

XII. redni občni zbor odseka SFZ „Jože Mehle“

Bil je v soboto, dne 25. januarja ob 20. uri. Začel ga je dotedanji predsednik Janko Barle s molitvijo in pozdravom.

Sledila so poročila odbornikov, kateri so bila odobrena. Razrešnica je bila soglasno sprejeta. Za volitve je bila predlagana samo ena lista, katero je pripravil odbor in sicer kot predsednik Jože Gerkman, podpredsednik Darko Berčič, tajnik Franci Sušnik, blagajnik Lojze Zupančič, gospodar Jule Grohar, športni referent Ciril Jan, kulturni referent Jože Černak, referent za narasčaj Franci Lipovec; nadzorni odbor: Janko Barle, Andrej Goljevšek.

Lista je bila sprejeta s 15 glasovi; 4 so bili proti, eden pa prazen.

Zatem je prevzel vodstvo občnega zbora novoizvoljeni predsednik in se zahvalil za izkazano zaupanje. Objavil je tudi program, katerega naj bi izvršil novi odbor; zlasti na kulturnem polju bi se morala delavnost odseka povečati. S tem je bil občni zbor zaključen.

DRUŠTVENI OGLASNIK

Nasprotniki nas hočejo oslabiti in uničiti. Mi pa se kot skupnost hočemo ohraniti čive in borbene za vsako ceno. Podprimo zato naše predstavniško društvo ZEDINJENA SLOVENIJA. Vsak zaveden slovenski ideološko-politični izseljenec naj postane njen član in z majhno žrtvijo pomaga celoti. Uradne ure društvene pisarne: razen torika od 16 do 20, v nedeljo od 10,30 do 12.

Star nemški kolon — ves srečen, da lahko na sam božič govori v materinem jeziku, se omeha, zavrzé prvotni namen naročenega oviranja tej odpravi in bi rad ustregel še več kot prevoz od reke do planinske kočé Narodnega parka, od tam do estancije Fitz Roy in naprej do Menihove skale.

Njegovi konji so vsaj tolika dragocenost, kot je bila prekrasna voznja s šellovo ladjo do Comodoro Rivadavia, v udobnih kabinah prvega razreda, z odlično hrano, izvrstno postrežbo... Ob tem srečnem razpletu so zdaj že tudi pozabljene prestane težave in skrbi, ki so jih potili v Comodoro, kjer se je izjalovil objubljeni prevoz s kamionom do Puerto Deseado. Po dveh zamujenih dneh so se morali odločiti za prevoz z omnibusom. Težje je pozabiti visok nepredviden izdatek, kolikor jih je ta prevoz zaradi obile prtljage veljal.

Danes pa jim takih materialnih skrbi že ni več mar. Gora je zahteven partner in terjá zase vso predanost plezavca. Problemi življenja izven nje so ji tuji, nenaravni, in ne želi, da pristopa človek k njej s tako šaro...

Samá, ti in jaz, prišeče zapeljivo, se pomeriva. Samá, oba z isto in edino zavestjo cilja. Vse drugo je bila preteklost in bo prihodnost. Zdjaj in tule pa avá ti in jaz vse in edina ob najinem Stvarniku...

Kje so fantje zdaj in kaj počno? Sam bog si ga vedi! Dokler se ne vrnejo v obljuden svet, bo težko kaj izvedeti. Potlej pa: Bog daj srečo!

Opomba: Podatki za to poročilo so posneti iz pisma, ki ga je pred par dnevi poslal g. Jože Vodnik in iz tega, katerega smo danes prejeli od vodje odprave, g. Petra Skvarče.

PRVI USPEHI SLOVENSKO-ARGENTINSKE EKSPEDICIJE NA KONTINENTALNEM LEDU

Bs. As. 27. I. 1964

Dva prvenstvena vzpona

Pravkar smo prejeli drugo poročilo od Petra Skvarče, vodje te odprave, v katerem na kratko opisuje dejavnost ekspedicije do dne 14. I. 1964, s katerim je pismo datirano.

Do prvih dni tega leta so iz matičnega taborišča pod Menihovo skalo pristopali in prenašali opremo do vznožja nekaj čez 3000 visoke še nezavzete gore Cerro Gorra Blanca. V pobočje so izkopal dve votlini v led in ju opremili za vmesni višinski taborišči. Enajst dni trajajoča nevihta jih je potlej prisilila čakati v votlinah na zboljšanje vremena. Do 6. I. je bila potem vsakršna gorniška dejavnost povsem nemogoča.

Za dan sv. Treh Kraljev se je pa za silo le zvrnelo, vendar ne dovolj obetajoče, da bi bilo vremenu zaupati. Le Petra ni več zdržalo. Namenil se je pošariti vsaj po spodnjem delu stene in si ogledati možnosti. Posrečilo se mu je povzpeti se do sto metrov pod vrh, odkoder pa ga je nenaden nastop nevihte odpodil nazaj v višinski taborišče.

Naslednji dan, 7. I., so se spet lotili vzpona, to pot trije: Peter Skvarča, Gucci Mengelle in Luciano Pera. (dr. Ruiz Beramendi je ostal v matičnem taborišču). Kazalo je dobro in še so plezali nad Petrovo večerajšnje kvoto. Ko pa je manjkalo samo še 50 metrov do vrha, se je spet pripodil val viharja — in spet so morali odnehati. Pet dni so zatem zagrizeno, kot pravi Peter, vztrajali v svoji ledeni luknji, medtem ko je zunaj noč in dan razsajal vihar. (Nadaljevanje na 4. strani zgoraj)

Vsak teden ena

CRNE GOSLI

France Balantič

Objemi me in vzemi me, saj vidiš mojo polt blesteti in veš, da le ob tebi zna drhteti, le tvojih las so žejne ustnice.

Vsa vdana čakam in se ne bojim, naj le ti strast predre zenice, naj le ti utripajo nosnice kot biser, ki na prsih ga tiščim.

Razpela šator sem blesteti, da položila bova vanj slasti, ko v meni bela pesem izkrvavi, odšla po trudni bova cesti.

OBVESTILA

Tradicionalna prireditev revije „Duhovno življenje“ bo zaradi slabega vremena preteklo nedeljo, v nedeljo 2. februarja.

Kje boš preživel s svojo družino pustno nedeljo in pustni terek? Pridi v Slomškov dom, kjer bo ob veseli glasbi, dobri pijači in jedaci zabave za vse!

Sociedad de Fomento v Slovenski vasi priredi svojo vsakoletno družabno prireditev na pustno nedeljo, 9. februarja ob 17. Spored: Pevski zbor zapoje nekaj veselih pesmi, nastopi nova izdaja maskar pod vodstvom g. Čibana, prikljubljeni spevi g. Jandrana Zidar, posebno sodelovanje komika Pepe Dinamita, jedaca, pijača, godba in splošno veselje. Vabi odbor

Prošnja vsem Slovincem. Družabna pravda že dalj časa brezplačno posreduje delo za brezposelne Slovence. Brezposelnih rojakov pa je vedno več in zato potrebuje Družabna pravda pomoč vseh, ki morejo pri tem pomagati. Predvsem prosí Družabna pravda vse slovenske podjetnike in vse rojake, ki imajo v raznih tujih podjetjih vodilna in važna mesta, da sporoče Družabni pravdi morebitna prosta mesta. Trenutno prosijo za delo: 1. uradnik srednjih let, ki prevzame katerokoli uradniško delo ali delo potnika; 2. uradnik srednjih let z znanjem več jezikov, izvežban v knjigovodstvu in korespondenci; 3. metalurški delavec (oficial) z večletno prakso.

Ponudbe in ev. informacije telefonično pri odborniku DP Janezu Šestu, T. E. 21-3292.

Letošnji, XII. socialni dan slovenskih izseljencev v Argentini se bo vršil v nedeljo, 9. avgusta. Obravnaval bo temo „Zakon, družina in narodnost“. Prvo predavanje bo pripravil preč. gospod univ. prof. dr. I. Lenček, drugega pa bo imel g. Stanko Žužek. Predavanjem bo sledila debata. Že sedaj prosimo društva, organizacije in ustanove, da za ta dan ne prirejšajo drugih prireditev.

Vedno več rojakov zaupa svoje prihranke SLOVENSKI HRANILNICI, ker so se prepričali, da so tako varno nalozili, dobro obrestovani in jih lahko dvignejo, kadar hočejo.

Informirajte se še Vi v naši pisarni: Avda. San Martin 263, Ramos Mejia, pol kvadra od Slomškovega doma, ob sobotah od 16 do 20.

SLOVENSKO-ARGENTINSKA OPRAVA NA KONTINENTALNI LED

(Nadaljevanje s 3. strani)

Sele 12. 1. je naveza Peter-Guci že zarana in v lepem vremenu lahko spet zapustila ledeno krtino. Ob 7 zjutraj sta vstopila v ledeno, precej zahtevno steno, jo v štirih urah težke plezarije zdelala in ob 11 dopoldan zasadila v vrh ledene kape šotorski opornik s plapolajočimi zastavicami. Od tod sta imela krasen razgled na gorski otok Cordón Pio XI. sredi Kontinentalnega ledu in na njega najlepšo goro Lautaro.

Ker jima sestop ni povzročil posebnih težav in je vreme izjemoma še vztrajalo pri lepem, sta izkoristila priliko in, čeprav utrujena, zavzela popoldan ob 16 še drugi, doslej nepreplezan vrh lepe gore Cardenal Cagliero — torej dva prvenstvena vzpona v enem dnevu, in nosijo poleg Pier Giorgia na Kontinentalnem ledu že trije vrhovi slovensko zastavico kot prvo!

Naslednji dan, 13. 1. so se vrnili v bazično taborišče pod Menihovo skalo, od koder sta koj drugo jutro vzela Peter in Guci pot pod noge in sestopila v dolino do 25 km oddaljene „estancije“ Fitz Roy, kjer sta lahko oddala poročilo.

„Smo zelo zbiti,“ zaključuje Peter, „kajti morali smo kar krepko garati. Počivali bomo kake tri ali štiri dni, potem pa spet na led. Smola bo le, če bomo periodo sedanjega lepega vremena napravili v dolini s počivanjem. In druga smola: zgubili smo že dva cepina... Lepe pozdrave Vam in vsem našim planincem! Prosite za nas Boga za srečo in lepo vreme!“

Veseli nas, da članom odprave lahko že s tega mesta izrečemo naše prve čestitke!

Danes nas je predsednik kluba Andino Buenos Aires obvestil, da so dva dni kasneje, dne 14. 1., ponovili člani odprave tega kluba pod vodstvom Comesañe vzpon na Cerro Gorra Blanca, katerega so opravili v sedmih urah in pol. dp.

SLOMSKOV DOM vabi na veselo

PUSTNO ZABAVO

ki bo v

nedeljo, 9. februarja

ob 17. uri
in v

torek, 11. februarja

ob 19. uri

- Kuhinja in klet hosta dobro založena z vsemi pustnimi dobrotami
- Vesela družabnost v domačem družinskem vzdušju
- Mnogo zabave ob zvokih domačih in tujih melodij

VLJUDNO
VABLJENI!

ZBORNİK SVOBODNE SLOVENIJE ZA LETO 1964 STANE V
PRODAJI SAMO 570 PESOV. PRI NAROČILU PO POŠTI 600
PESOV. KDOR GA SE NIMA, NAJ POHITI Z NAROČILOM!

NAGRADNA UGANKA

- ... RIJETEN
- ... ŽITEN
- ... LASTEN
- ... RADICIONALEN

Vstaviti je treba začetne črke. Rešitev uganke se odda komisiji za nagradno žrebanje na

VELIKI PUSTNI VESELICI

V „NAŠEM DOMU“ V SAN JUSTU
V NEDELJO, 9. FEBRUARJA

od 15. ure dalje

- Krofi in flancati
- Prašički na ražnju
- Prvovrstna pijača

Veselo razpoloženje: „KURENT V GOSTIH“

Sodeluje:
„DONAU MELODY“

Slovenski dom v San Martinu

vabi vse rojake in rojakinje na

PUSTNO DRUŽABNO PRIREDITEV

ki bo na

PUSTNO NEDELJO 9. FEBRUARJA POPOLDNE

Začetek ob 17. uri, zaključek popolnoči

Vseh vrst pijače, pustni krofi, nadevane paprike itd.

Igra:

„MOULIN ROUGE“

PUSTNA DRUŽABNA PRIREDITEV v Slovenski vasi

NEDELJA, 9. FEBRUARJA 1964 OB 17. URI

Sporod: Petje, spevi g. Jadrana, nastop komika Pepe Dinamita, maskare, godba in splošno veselje.

Vabi: Sociedad de Fomento Villa Eslovena

Vsem znancem sporočamo žalostno novico, da je dne 7. januarja 1964 odšel po plačilu k Bogu

France Malovrh

bivši kaplan v Škocjanu pri Turjaku

K zadnjemu počitku so ga položili v mestu Sueca, Španija. Priporočamo ga vsem v molitev in blag spomin.

Za njim žalujejo

V Argentini: brat Avguštin z družino
v domovini: brat Jernej z družino in
sestri Ivanka ter Marija z družino

Radovljica, Cerknica, Polhov Gradec, Buenos Aires, 25. januarja 1964.

HOTEL TIROL

(bivši hotel „Primavera“)
vam nudi lepe sobe s kopalnico,
centralna kurjava, garaža
MAKS IN ZORA RANČNIK

MAR DEL PLATA

Mitre 2024 T. E. 2-8425
Hotel je odprt vse leto

ADVOKAT

DR. JOŽE LOZAR

Tucumán 1438
T. E. 46-5458 in 40-5353
planta baja ofic. 2

JAVNI NOTAR

Francisco Raúl Cascante

Escribano Público
Pta. baja, ofic. 2.

Cangallo 1642

T. E. 35-8827 Buenos Aires

ESLOVENIA LIBRE

Editor responsable: Milos Stare
Redactor: José Kroselj
Redacción y Administración:
Ramón Falcón 4158, Buenos Aires
T. E. 69-9503
Argentina

CORREO
ARGENTINO
CentralFRANQUEO PAGADO
Concesión N° 5775TARIFA REDUCIDA
Concesión N 2524Registro Nacional de la Propiedad
Intelectual No. 770.902

Naročnina Svobodne Slovenije za leto
1964: za Argentino \$ 800,—; za Severno
Ameriko in Kanado 7 dolarjev, za
pošiljanje z letalsko pošto 12 dolarjev.
Talleres Gráficos Vilko S.R.L., Estados
Unidos 425, Bs. Aires. T. E. 33-7213

Tečaj valut v Bs. Airesu v torek, 28.
januarja. Prodajna cena:
1 USA dolar ..... m\$ 132,40
1 angleški funt ..... „ 370,35
100 italijanskih lir ..... „ 21,26
100 avstr. šillingov ..... „ 511,70
100 nemških mark ..... „ 3.330,75

PUSTNA VESELICA NA PUSTNO NEDELJO, 9. FEBRUARJA 1964

NA ZELENI PRISTAVI

Monte 1851 — Castelar

Tarok turnir ● Ustanovitev gasilske župe (požar) ● Prehistorični muzej
● Zažiganje pusta ● Ples (Ringa twist — raja polka) ● Maskare
Vse potrebno za „gašenje“ žuje in lakote

ZAHVALA

Ob bridki izgubi naše ljubljene hčerke, žene, matere in sestre,
gospe

Ane Stariha

smo bili ob prijateljev in znancev deležni tolikšne pozornosti, naklonjenosti in pomoči, da smatramo za svojo srčno dolžnost, da se vsem javno zahvalimo.

Zlasti smo dolžni zahvalo č. g. Jožetu Košičku, ki je v bolnišnici Fernández storil vse, da so najboljši zdravniki tega zavoda storili vse, kar premore moderna medicinska veda, da bi naši dragi rajnici povrnili zdravje ter rešili življenje. Pravtako tudi za vso njegovo dušno in versko tolažbo, s katero jo je tako lepo pripravil na srečanje s Stvarnikom. Dalje se zahvaljujemo č. gg. rektorju bogoslovnega semenišča in dijaškega zavoda v Adroguetu dr. Francu Gnidovcu, spiritualu tega zavoda dr. Filipu Žaklju in dr. Alojziju Starcu za vse obiske med boleznijo in za udeležbo pri pogrebu. Dalje gospe Bercetovi, družini Drnovšek in ge. Bajčevi za vse, kar so storili naši preljubi hčerki, ženi, materi in sestri med njeno boleznijo, za cvetje, ki so ga položili na njen mrtvaški oder ter za spremstvo na njeni zadnji zemski poti.

Enako iskreno se zahvaljujemo vsem rojakom, ki so nam na kakršenkoli način bili ob strani ob tem hudem življenjskem udarcu, nas tolažili, izrekli sožalje, našo ljubo rajnico pa v tako lepem številu spremili do njenega zadnjega zemskega počivališča na pokopališču v Villa Calzada pri Adroguetu.

Vsem iskreni Bog plačaj!

Sin Božo Stariha
v imenu vsega sorodstva

Marijan Marolt

Andrej iz Konjice

Ko sta se čez nekaj dni vrnila mož in žena, je imel Andrej s seboj žago, sekuro in lopato, ženi je pa izrezljal kuhalnico in pričela sta z novim življenjem. Nič dobrega ni jima spočetka bilo, vsak dan sta se oba utrudila, a tem slajše zaspala. Naseljenci iz okolice so ju hodili gledat in Andrej je bil z vseni prijazen; tudi indijanci so prišli in se z obema lepo pogovarjali.

Oče Farčnik je bil nekoč čebelar. Tudi Andrej si je omislil čebele. V prostem času je rad vrgl trnek v precej divji potok, ki je teklo po njegovem svetu in Marina je pripravila sijajno ribjo večerjo. Na posestvu je že rastle precej sadnega drevja in ko je sadje dozorelo, ga je Andrej stolkil in stisnil. Zasadil je tudi vinko trto, a vino ni bilo tako dobro, kot v Mendoza; Marina je pila rajši jabolčnik in Andrej tudi. Nakupila sta nekaj živine, ki se je prosto pasla in če je kakšna žival obolela, jo je znal Andrej vedno pozdraviti. Kar po človeško je z njo postopal kot ga je naučil nemški zdravnik v Meksiki, pa je šlo. Malo se je spominjal pa še očetovega zdravljenja. Okoliščani so kmalu spoznali sposobnosti seňorja Farčenika in ga prišli vedno kaj vprašat za svet. Andrej je vsakemu rad pomagal in Marina jim je postregla z ribami in sadjem. Nanosili so mu jaje, masla in perutnine in kmalu je bilo pri Farčniku vsega dovolj. Le enega je še manjkalo: udobnejšega stanovanja, ker kolikor je

popravil kolibo, je bila še premajhna in premalo trdna. Od dediščine sta imela zakonca še nekaj denarja in sta kupila zidno gradivo, da bo imela nova hiša trdne temelje. Sosedje so hodili k Farčeniku pomagat zidati; res so se po večini kmalu naveličali, toda Andrej je moral iti kam ozdravit ženo ali otroka in mož pa oče je prišel spet na pomoč; Andrej sam pa je čutil vedno več moči za delo, ki je sijajno napredovalo. Čas je tekkel, da je bil vsak dan prekratek. In ker zakonca nista bila več premlada, ju je zgodnje jutro brž spet priganjalo k delu.

Čim je stal prvi pokriti prostor v novi hiši, je prenesel Andrej vanj velik kup svojih knjig. Na častno mesto je postavil Blažeta in Nežico, pa Desetega brata. Nekega deževnega dne se je vsedel k mizi in pisal prijatelju Lojzetu v Meksiko. Prosil ga je oproščenja, ker mu od konzulove smrti ni več pisal, pa ima toliko dela, da včasih ne ve, kje se mu glava drži. Raznih služb je imel v življenju že zadošči in zdaj, ko leze v šesti križ, se mu je zahtelo samostojnega življenja kot ga je imel njegov oče; po očetovem zgledu je začel kmetovati. Žena Marina mu je v veliko pomoč in oba skupaj vse v Meksiki najlepše pozdravljata; tja se pa ne bosta več vrnila, kakor tudi v Buenos Aires ne. Posebno pozdravljata še zdravnika, čigar poklic on tukaj nadaljuje med neukim ljudstvom.

Ni mu bilo treba dolgo čakati — ob hitrem minevanju časa še celo ne

10 — ko mu je gospod Lojze odpisal, da pozdravlja svojega prijatelja v San Luisu general Luis Šušteršič, ki si pa še vedno želi iti nazaj na Kranjsko. Andrej je bil tega meksikanskega generala zelo vesel in odtlej mu je spet večkrat pisal.

Enkrat, ko je bila nova hiša že zdavnaj dograjena in udobno opravljena, mu je spet pisal, da se je lotil zdaj popolnoma novega podjetja, gojiti je začel sviloprejke. Večkrat mora v Buenos Aires, da proda ta in druge pridelke in seznanil se je z ljudmi, ki so doma blizu Trsta, v Dalmaciji, tako da sliši vsaj besede, ki so njegovim domačim podobne. Prosil ga je še, če mu more poslati kakšne slovenske knjige, kajti oni dve je že tolikokrat prebral, da ju zna že na pamet. Gospod Lojze mu je poslal res Gregorčičeve in Aškerčeve poezije in mu sporočil da je njegov brat zdaj v Avstriji velik gospod: na Dunaju je državni poslanec. Za enkrat mu to dosti ne koristi, ker piše brat, da ne bi bilo zanj ugodno, če bi prošil za povratek svojega brata, vojaškega ubežnika, da mu bo pa že poslal kakšne knjige, da ne bo brez odmevov iz domovine. Ko jih bo on prebral, jih bo poslal Andreju.

Andrej Farčnik je že precej prekoratil sedemdeseto leto. Ves je osivel a bil je še vedno trdnega zdravja. Tudi Marina se je postarala. Gospod Lojze mu je pisal, da pojde skoraj tudi on v pokoj, a na povratek domov ne misli več, ker je v Avstriji izbruhnila vojska in je tam hudo za vse; za izdajalce, ubežnike in za hrano. Toda Dalmatinci, ki se je Andrej z njimi shajal, so mu pravili, da je vojska obe-

nem tudi konec Avstrije. Tako se Franc Jožefovo sovraštvo dobrega Maksimilijana maščuje, si je mislil Andrej. General Lojze je pa čez nekaj časa spet pisal Andreju, da njegov brat, ki je zdaj deželni glavar na Kranjskem, ne veruje v konec Avstrije in tako čaka njega pač smrt v tujini, dasi bi rad počival v domači zemlji. Andrej je bil pa za razbitje Avstrije še zato, ker je iz pisanja prijatelja Lojzeta povzel, da se za ohranitev države poteguje Lojzetov brat, Kranjec, proti Avstriji pa nastopa njegov rojak, Stajerec. Dalmatinci v Argentini so celo zbirali denar v ta namen in če bi tudi njega, Andreja pobarali, bi že tudi odinil kakšen prihranjen stotak. Vse v državi je namreč bilo proti Avstriji in Nemčiji sovražno razpoloženo. Prav posebnih skrbi si pa zaradi teh zadev Andrej ni delal, Marina še manj.

In res je koncem vojske nastala nova država Jugoslavija, h kateri so spadale tudi Konjice. „Jaz je ne bom več videl, te Jugoslavije. Čez dve leti bom imel osemdeset let; elektrike svetijo tam in avtomobili drviijo po cestah. Še v Buenos Airesu bi me zadnjič kmalu eden podrl, ko sem bil tam“ si je mislil Andrej in tolažil Marino, ki jo je bolelo drobovje. „Naj se imajo dobro tam, kot jaz tukaj pri sadjevu in sviloprejkah“. Po avtomobilski nevarnosti sploh ni šel več v prestolnico, saj je za silo prodal pridelke lahko na domu ali v San Luisu.

Leta 1920. je baš stiskal jabolčnik, ko je nekdo prišel po poti navzgor in ga lepo po slovensko vprašal, če je on gospod Farčnik. Ves se je zmedel in v odgovor je mogel samo prikimati.

Prišlek se je predstavil kot Franc Krašovec in je med drugim povedal, da je v Argentini že za kakšno pest Slovencev, on pa tukaj išče kupčije. Farčnik si je obrisal roke v predpasnik, tak kot ga je nosil doma rajni oče, in se gel rojaku v roke. Najrajši bi se z njim objel, tako ga je bil vesel, saj od slovesa od gospoda Lojzeta, ni več naračjal na domačega človeka. Peljal ga je v sobo in mu ponudil lanski pridelan jabolčnik. „Kaj posebnega vam ne bom mogel postreči; žena je bolna, jaz pa sem star in betežen; pa kaj se bo že dobilo. Ostati morate pri meni dalj časa, ker že 57 let nisem bil doma in mi morate vse povedati, kar se je ta čas zgodilo.“

Pokazal je Kraševcu svojih čez tisoč knjig, s posebnim veseljem Slomška, Jurčiča, Gregorčiča in Aškerca. Kraševcu se je pa razvezal jezik in govorila sta tri dni o usodi v svoji domovini. Ko je gost odhajal naprej po svojih trgovskih potih, ga je Farčnik za mile viže prosil, naj še kaj pride.

Ko so trgovska pota čez tri leta zanesla Krašovca spet v Merlo, Andreja Farčenika ni našel več med živimi. Na pokopališču so mu pokazali nagrobni kamen, ki je pokrival zemeljske ostanke Farčenika in njegove žene. Franc Krašovec se je bridko zjokal.

Danes pa tudi nagrobnika ni več. Sadovnjaki še cvetijo in rodijo, jabolčnika pa nihče ne dela. Merlo je postala fara, a v svojih matrikah nima ničesar napisanega o možu, ki je bil menda prvi Slovenec, ki se je naselil v tej deželi.

Konec.